๔. พิธีสมรส

พิธีสมรสหรือแต่งงาน มี ๒ ชนิด คือ แต่งงานแล้วเจ้าบ่าวไปอยู่บ้านเจ้าสาว เรียกว่า “วิวาห์มงคล” แต่งงานแล้วเจ้าสาวไปอยู่บ้านเจ้าบ่าว เรียกว่า “อาวาทมงคล”

การแต่งงาน พิธีจะมี ๒ ตอน คือ พิธีหมั้น กับพิธีแต่งงาน

พิธีหมั้น เป็นพิธีกรทำก่อนพิธีแต่งงาน เพื่อแสดงความหมายมั่นว่าฝ่ายชายจะแต่งงานด้วย พิธีนี้จะกระทำก็ได้ ไม่กระทำก็ได้ ถ้าไม่ทำ เมื่อไปสูขอตกลงแล้ว ก็ต้องกำหนดวันเวลาหมั้นกันอีกครั้งหนึ่ง

พิธีแต่งงาน เป็นพิธีประกอบขึ้นระหว่างผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายเพื่อเป็นสิริมงคลแก่คู่บ่าวสาว และเป็นการประกาศให้ทราบทั่วถึงฝ่ายต่างก็ยินยอมพร้อมใจกันยกบุตรธิดาให้แก่กันและกันด้วย พิธีนี้จะกระทำหลังจากพิธีหมั้นแล้ว หรือถ้าหากไม่มีพิธีหมั้น ก็หลังจากวันสูขอและกำหนดนัดหมายกันก่อน

การประกอบพิธีสมรส ตามประเพณีมักนิยมทำบุญให้ทานเพื่อเป็นสิริมงคลแก่คู่สมรสด้วย การทำบุญนี้จะทำให้แล้วเสร็จในวันเดียวกับวันสมรส หรือจะทำเป็น ๒ วันก็ได้ โดยมีหลักการย่อ ๆ ดังนี้

ทำบุญวันเดียว

พิธีเริ่มขึ้นในวันที่ประกอบพิธีหลังน้ำส้างข์ (วันแต่งงาน) โดยตอนเช้าวันนั้น เวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. นิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ที่บ้าน (ถ้ามีเรือนหอ ก็ทำที่เรือนหอ ถ้าไม่มีก็ทำที่บ้านบิดามารดา หรือสถานที่นัดหมายกันไว้) ถึงเวลา ให้คู่สมรสจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัยแล้วรับศีล พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ ถึงบทถวายพรพระ (บทพาหุง) คู่สมรสตักบาตรร่วมกัน พระสงฆ์อนุโมทนา กรวดน้ำเสร็จแล้ว พระผู้เป็นประธานประพรมน้ำพระพุทธมนต์ พระสงฆ์นอกนั้นเจริญชัยมงคลคาถานับเป็นเสร็จพิธีสงฆ์

ตอนบ่าย เมื่อถึงเวลาหลังน้ำส้างข์ตามประเพณีนิยม ก็นำคู่สมรสเข้าสู่ห้องพิธีและนำน้ำพระพุทธมนต์ไปเจือปนกับน้ำที่เตรียมไว้เพื่อหลังน้ำส้างข์ด้วย

ทำบุญ ๒ วัน

ถ้ากำหนดจะทำบุญ ๒ วัน วันคืนเรียกวันสุกดิบ พิธีจะเริ่มด้วยตอนเย็นนิมนต์พระสงฆ์มาเจริญพระพุทธมนต์ที่บ้านใช้เวลาระหว่าง ๑๖.๐๐ น.-๑๗.๐๐ น. หรือจะเป็นเวลา ๑๕.๐๐ น.-๑๖.๐๐ น. ก็สุดแต่ความสะดวกที่จะตกลงกัน เมื่อรับศีล ฟังพระเจริญพระพุทธมนต์จบแล้ว ก็นับว่าเสร็จพิธีในวันแรก วันรุ่งขึ้นเวลาประมาณ ๐๗.๐๐ น. พระสงฆ์ที่เจริญพระพุทธมนต์มาถวายพรพระคู่สมรสตักบาตร ถวายอาหารบิณฑบาต ถวายไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนา คู่สมรสกรวดน้ำ ต่อจากนั้น พระผู้เป็นประธานประพรมน้ำพระพุทธมนต์ พระสงฆ์นอกนั้นเจริญชัยมงคลคาถานับเป็นเสร็จพิธี ตอนเย็นก็นำคู่สมรสไปประกอบพิธีหลังน้ำส้างข์ตามประเพณีต่อไป

การเตรียมการ

เพื่อให้พิธีสมรสเป็นพิธีที่เป็นมงคลจริง ๆ ทั้งสองฝ่าย (เจ้าบ่าว เจ้าสาว) จะต้องเตรียมการต่าง ๆ ไว้ให้เป็นการเรียบร้อย อย่าให้เกิดการบกพร่องถูกตำหนิได้ แม้แต่สิ่งของก็อย่าให้เกิดแตกหักชำรุดขึ้นในวันแต่งงานได้ สิ่งของเครื่องใช้ที่จะต้องตระเตรียมและจัดหาจัดทำมีดังนี้

๑. สถานที่ทำบุญ ให้ตั้งที่บูชา ๑ ที่ ประกอบด้วยพระพุทธรูป ๑ องค์, แจกัน ๑ คู่, เชิงเทียน ๑ คู่, กระจกรูป ๑ ใบ, พานดอกไม้ ๑ พาน, เทียนชนวน บาตรน้ำพระพุทธมนต์ ๑ ที่ ด้ายสายสิญจน์ ๑ ม้วน, กล้วยาคา ๑ กำ, เทียนบริสุทธ์ทำน้ำพระพุทธมนต์ หนักอย่างน้อย ๑ บาท ๑ เล่ม

สำหรับด้ายสายสิญจน์ ถ้าจะวงรอบบ้านก็จัดทำให้เสร็จก่อนถึงเวลาพิธีสงฆ์

๒. พระสงฆ์เจริญพระพุทธมนต์ ให้นิมนต์ไว้เป็นการล่วงหน้าจำนวนพระนั้นนิยมถือเป็นคู่ ๘, ๑๐, ๑๒ รูป แต่เท่าที่พบเห็นก็ไม่แน่นอนเสมอไป มี ๗, ๙ รูปเป็นพื้น ข้อนี้ก็สุดแต่นิยม การนิมนต์พระ จะนิมนต์รวมกันหรือแยกนิมนต์ก็ได้ คือฝ่ายเจ้าบ่าวจะนิมนต์ ๕ รูป เจ้าสาว ๔ หรือ ๕ รูป ก็สุดแต่จะสะดวกและตกลงกัน

๓. การจัดภัตตาหารและไทยธรรมถวายพระสงฆ์ ภัตตาหารประกอบด้วยอาหารคาวหวานตามศรัทธา จะจัดเป็นวงหรือถวายเป็นสำรับก็ได้ ไทยธรรมประกอบด้วย ดอกไม้รูปเทียน ใบปวารณา แล้วจะมีหมากพลู ใบชา ฯลฯ ถวายเพิ่มเติมได้ตามฐานะ

๔. ชั้นหมากนั้น ถ้ากำหนดให้มีพิธีด้วย ฝ่ายชายจะต้องจัดชั้นหมากมี ๒ ชั้น หมั้น กับชั้นหมาก

ชั้นใส่ของหมั้นมีของหมั้นซึ่งประกอบด้วย เงิน ทอง นาก เพชร หรือ แหวนหมั้น และหรือของอื่นใดสุดแต่จะตกลงกัน สมัยนี้นิยมแหวนเพชรหรือแหวนหมั้น และชั้นนี้ให้ใส่ถั่วเขียว ๑ ถุง ข้าวเปลือก ๑ ถุง งาดำ ๑ ถุง ข้าวตอก ๑ ถุง ใบเงิน ใบทอง ใบนาก เสร็จแล้วมีผ้าคลุม

สำหรับของในชั้นหมาก ประกอบด้วยหมาก ๘ ผล ตัดให้ติดกันทั้ง ๘ ผล หรือจะตัดเป็นคู่ ๆ ละ ๒ ผลติดกันก็ได้ ผ่านกันหมากทุกผลแล้วใช้ปูนแดงหรือชาแดงทา พลู ๔ เรียง เรียงละ ๘ ใบ เรียงแล้วตัดก้านให้เสมอกัน ทาปูนแดงหรือทาชาแดงที่รอยตัดทุกก้าน จัดใส่เรียงกันให้เรียบร้อยแล้วมีผ้าคลุม

๕. ชั้นหมากแต่ง กำหนดจัดเป็น ๓ ชั้น สองชั้นจัดเหมือนกันกับชั้นหมาก มีหมากพลูตามที่กล่าวมาแล้ว ส่วนอีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า **ชั้นสินสอด** ใส่เงินทองตามที่ตกลงกันไว้ แต่ต้องให้เกินไว้ มากน้อยสุดแล้วแต่ความพอใจ ชั้นสินสอดนี้ใส่ถั่วเขียว งาดำ ข้าวเปลือก ข้าวตอก ใบเงิน ใบทอง ใบนาก เหมือนชั้นหมากหมั้น

นอกจากนี้ ในพิธีชั้นหมากแต่ง จะต้องเตรียมรูปเทียนผ้าขาวไหว้ผี ผ้าไหว้บิดา มารดาและญาติผู้ใหญ่ ให้จัดใส่หีบนำไปพร้อมกับชั้นหมากแต่ง (พิธีเหล่านี้จะกำหนดแน่นอนตายตัวไม่ได้ เพราะปรากฏว่ามีเปลี่ยนแปลงไปตามความนิยมของท้องถิ่น)

๖. เครื่องหลังน้ำพระพุทธรณ์ (น้ำสังข์) ประกอบด้วย สังข์ (มีพานรอง) ๑ ตัว, หม้อใส่น้ำ ๓ หม้อ (เงิน, ทอง, สำริด), ชั้นสำหรับถ่าน้ำพระพุทธรณ์ พร้อมจอกลอย ๑ ที่, ชุดตั้งนั่งรดน้ำ ๒ ที่ (มีารองนั่ง ๒ ตัว โต๊ะรอง ๒ ตัว หมอน ๑ คู่), ที่รองรับน้ำสังข์ ๑ คู่, กระแจะเจิม ๑ ที่, พวงมาลัย ๒ ชาย ๑ คู่ และมงคผลแฝด

ในห้องพิธีจะต้องประกอบด้วยที่บูชา ๑ ที่ เพื่อนเจ้าบ่าว เจ้าสาว ของชำร่วย คนต้อนรับแขก คนแจกของขวัญ สมุดลงนามอวยพร ต้องจัดหาไว้ให้พร้อมตามสมควรแก่ฐานะ หรือจะจัดให้มีการเลี้ยงในคอนคำก็ได้ ตามความเหมาะสม

๗. พิธีส่งตัวบ่าวสาว เป็นพิธีสุดท้าย เมื่อได้ฤกษ์ จะต้องเชิญผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือและแต่งงานครั้งเดียว อยู่กันมานานทุกวันนี้เป็นผู้ปู้ที่นอนให้ แล้วนำคู่บ่าวสาวขึ้นสู่ที่นอน ส่วนข้อปลีกย่อยก็จัดทำตามความนิยม

ส่วนระเบียบปฏิบัติในการประกอบพิธี ให้ถือระเบียบทางราชการเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้

๑. คู่สมรสต้องไปถึงสถานที่ประกอบพิธี ก่อนฤกษ์เวลาไม่น้อยกว่า ๓๐ นาที

๒. ในพิธีสมรส เจ้าสาวต้องอยู่ทางซ้ายเจ้าบ่าว

๓. เพื่อนของคู่สมรสมีฝ่ายละ ๒ คนเท่ากัน ไปพร้อมกับคู่สมรสในเวลาประกอบพิธี ให้ยืนอยู่ข้างหลังคู่สมรสในระยพะอสมกร

๔. เมื่อได้ฤกษ์ เจ้าภาพหรือผู้แทนนำคู่สมรสเข้าห้องพิธีพร้อมด้วยเพื่อนของคู่สมรส เชิญประธานในพิธีเข้าประกอบพิธี คู่สมรสทำความเคารพประธานฯ

๕. ประธานฯ รับเทียนชนวนจุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัยในขณะที่คู่สมรสยืนประนมมือระลึกถึงคุณพระศรีรัตนตรัย และอธิษฐานจิตที่จะอยู่ครองกันด้วยความซื่อสัตย์สุจริตต่อกันตลอดไป

๖. เมื่อประธานฯ จุดเทียนรูปบูชาพระรัตนตรัย และกราบพระเสร็จแล้ว คู่สมรสกราบพระแล้วเข้าไปนั่งยังตั้งสำหรับรอรดน้ำ วางแขนบนหมอน ประนมมือขึ้นออกไปตรงชั้นรองน้ำ

๗. ประธานฯ รับพวงมาลัยคล้องให้แก่คู่สมรส รับมงคผลแฝดสวมศีรษะคู่สมรส รับเครื่องเจิมหน้าผาก แล้วรับสังข์หลังน้ำพระพุทธรณ์

๘. เมื่อประธานฯ หลังน้ำพระพุทธรณ์แล้ว เจ้าภาพหรือผู้แทนเชิญแขกเข้ามารดน้ำติดต่อกันไป

๕. เสร็จการรดน้ำแล้ว เจ้าภาพหรือผู้แทนเชิญประธานฯ หรือแขกผู้มีอาวุโสอดมวงคลแฝด หรือเจ้าภาพจะถอดเองก็ได้ แล้วมอบมวงคลแฝดให้กับคู่บ่าวสาว

๑๐. คู่สมรสถูกจากที่เข้าไปกราบพระ แล้วทำความเคารพท่านผู้อดมวงคลแฝด

๑๑. เสร็จพิธีแล้ว เจ้าภาพหรือผู้แทนนำคู่สมรสออกไปกราบประธานฯ แล้วทำความเคารพแขกผู้มีอาวุวยพร เพื่อแสดงความขอบคุณท่านที่ได้กรุณาประกอบพิธีและอำนวยความสะดวก

เสร็จพิธี

บันทึก

(๑) การจุดเทียนรูปที่โต๊ะหมู่บูชา ในพิธีหลังน้ำพระพุทธรูปบางแห่งให้คู่สมรสเป็นผู้จุดและกราบพระ แต่ตามระเบียบนี้มีเหตุผลว่า พิธีนี้เป็นพิธีอวยชัยให้พรแก่คู่สมรส ฉะนั้น ผู้ที่มาอวยชัยให้พร ควรจะได้สักการบูชาและกราบไหว้พระรัตนตรัยก่อน เพื่อชำระจิตใจให้ผ่องใส เหมาะสมที่จะอวยชัยให้พรแก่คนอื่น โดยเฉพาะผู้ใหญ่ซึ่งเป็นประธานในพิธี ส่วนแขกนอกจากนี้ก็เพียงแต่ยกมือไหว้ก็พอแล้ว ส่วนคู่สมรสได้สักการบูชา และกราบไหว้พระเวลาทำบุญในตอนเช้าหรือเพลแล้วซึ่งเป็นพิธีของคู่สมรสโดยตรง

(๒) การเจิมคู่สมรส ในที่บางแห่งรดน้ำแล้วจึงเจิม โดยให้เหตุผลว่า อานน้ำแล้วแต่งตัว ความจริง การเจิมนั้นทำเพื่อเป็นสิริมงคล ไม่ใช่เป็นการแต่งตัวเช่นอย่างการเจิมบ้านเรือนและสิ่งของต่าง ๆ พระเถระผู้ใหญ่ท่านเจิมก่อนแล้ว จึงรดน้ำพระพุทธรูปภายหลัง

ภาคปฏิบัติในพิธีสมรส

พิธีหมั้น

๑. กำหนดวันที่จะหมั้น

๒. สิ่งของที่จะใช้ในการหมั้น มีขันหมากหมั้น ๒ ขัน ซึ่งฝ่ายชายเป็นผู้จัดคือ ขันหมั้นกับขันหมาก

ขันหมั้น ใส่ของที่จะนำไปหมั้น อาจจะเป็นเงิน ทอง นาก เพชร หรือของอื่นใดแล้วแต่จะตกลงกัน ถ้วยเขียว ๑ ถ้วยขาวเปลือก ๑ ถ้วย งาคั่ว ๑ ถ้วย ข้าวตอก ๑ ถ้วย ใบเงิน ใบทอง ใบนาก และมีผ้าแพรบาง ๆ คลุมขัน

ขันหมาก ใส่หมากดิบ ๘ ผล ตัดให้ติดกันทั้ง ๘ ผล หรือจะตัดเป็นคู่ ๆ ละ ๒ ผลติดกันก็ได้ ฝานก้นหมากทุกผลแล้วตากก้นหมากด้วยปูนแดงหรือชาดแดง พลุ ๔ เรียง ๆ ละ ๘ ใบ ใส่ขันเรียบร้อย แล้วใส่ผ้าคลุมเช่นกัน

๓. เมื่อได้กำหนดการหมั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายชายพร้อมด้วยเจ้าบ่าวก็ไปที่บ้านฝ่ายหญิงเพื่อทำพิธีหมั้น โดยนำขันหมากทั้งสองไปด้วย ผู้ถือขันหมาก นิยมใช้เด็กหญิงพรหมจารีเป็นผู้ถือให้ ไปถึงก่อนเวลาหมั้นเล็กน้อย

๔. เมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายชายไปถึง ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็ทำการต้อนรับสนทนาปราศรัยกันจนกว่าจะได้เวลาหมั้น

๕. เมื่อได้เวลาหมั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายชายจะเริ่มทำพิธีสู่ขอโดยกล่าวว่า “วันนี้ฤกษ์งามยามดีอยากจะมาสู่ขอ.....ซึ่งเป็นกุลสตรี ไปเป็นแม่ศรีเรือนให้กับ.....” เมื่อฝ่ายชายกล่าวคำสู่ขอเสร็จแล้ว ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็กล่าวตอบ “ถ้าฝ่ายชายเห็นว่าลูกสาวของ(กระผม,ดิฉัน)เหมาะสมที่จะเป็นแม่บ้านแม่เรือนได้ ก็ไม่ขัดข้อง และขอฝากให้ฝ่ายชายช่วยว่ากล่าวตักเตือนด้วย” เสร็จจากกล่าวคำสู่ขอแล้ว ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็จะมอบขันหมั้นสองขันให้แก่ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิง เมื่อผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงตรวจดูของหมั้นเรียบร้อยแล้ว ถ้าเป็นแหวนหมั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็จะขอให้ฝ่ายชายทำพิธีสวมแหวนหมั้นให้แก่ฝ่ายหญิง

๖. เมื่อสวมแหวนหมั้นแล้ว ฝ่ายหญิงไหว้ขอบคุณฝ่ายชายเป็นอันเสร็จพิธี หากจะมีการเลี้ยงอาหารกันก็เลี้ยงในตอนนี้

พิธีแต่งงาน

๑. ชั้นหมากแต่ง มี ๓ ชั้น

๑.๑ ชั้นสินสอด ๑ ชั้น ใส่เงินสินสอดตามที่ได้ตกลงกันไว้ (เงินไว้ข้างแสดงว่าเงินจอก) นอกจากนี้ก็ใส่ ถูกล้วย ข้าว ถูงาข้าว ถูข้าวเปลือก ถูข้าวดอก ใบเงิน ใบทอง ใบนาก และมีผ้าคลุม

๑.๒ ชั้นหมาก ๒ ชั้น ใส่หมากชั้นละ ๘ ผล พลูชั้นละ ๔ เรียง ๆ ละ ๘ ใบ และมีผ้าคลุม

๒. เครื่องเซ่นไหว้บรรพบุรุษ ประกอบด้วย

๒.๑ รูป ๕ ดอก เทียน ๒ เล่ม

๒.๒ เครื่องเซ่นไหว้มี มะพร้าวอ่อน ๑ คู่ กล้วยน้ำว้า ๒ หวี ไก่ต้ม ปลาเปาะชะ ๑ ตัว และหมูนอนตอง ๑

ที่

๒.๓ ผ้าขาว ๑ พับ (ประมาณ ๔ สอก หรือ ๒ เมตร)

๓. ผ้าไหว้บิดามารดาและญาติผู้ใหญ่ มี

๓.๑ รูปเทียนแพ ๑ ชุด

๓.๒ ผ้าไหว้ จะไหว้ใครบ้างให้เตรียมไว้เท่าที่จะไหว้ (ถ้าไหว้ผู้หญิง นิยมซื้อผ้าตัดเสื้อหรือผ้าถุง ไหว้ผู้ชาย นิยมซื้อผ้าตัดกางเกง หรือกางเกงแพร ผ้าขาวม้า)

๔. ต้นไม้ในพิธีแต่งงาน นิยมใช้หน่อกล้วย ๒ หน่อ อ้อย ๒ ต้น

หมายเหตุ ตามที่กล่าวมาจัดเป็นชั้นหมากเอก ส่วนชั้นหมากโทมีเพียงขนมและผลไม้ต่าง ๆ ใส่ภาชนะตามจำนวนที่ตกลงกัน

ข้อควรทราบบางประการเกี่ยวกับพิธีแต่งงาน

๑. เมื่อขบวนขันหมากมาถึงบ้านเจ้าสาว ให้ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงไปต้อนรับ พร้อมกับให้เด็กถือพานหมากไปด้วย (หมากจัดเป็นจำนวนคู่) เมื่อขบวนขันหมากมาถึงหน้าบ้าน ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงจะถามไปว่า **“วันนี้ฤกษ์งามยามดี พวกท่านมาดี หรือมาร้ายใครขอทราบ”** ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็ตอบไปว่า **“วันนี้ฤกษ์งามยามดี ท่านเศรษฐีผู้ใหญ่ ท่านจะนำแก้วเข้ามายก จะนำเอาเขยเข้ามาฝาก จะนำเอาขันหมากเข้ามาให้ หากไม่ขัดข้องขอใ้รับไว้ด้วย”**

๒. นายประตู เมื่อขบวนขันหมากจะเข้าไปในบ้านจะต้องผ่านประตูทั้ง 3 คือ ประตูเงิน ประตูนาก และประตูทอง ให้เจ้าบ่าวเตรียมเงินใส่ซองไว้เพื่อขอผ่านประตู คนเฝ้าประตูเงินจะใช้เข็มขัดเงินกันไว้ไม่ให้ยอมให้เข้า จะพูดว่า **“บ้านนี้เป็นบ้านใหญ่บ้านโตมีผู้คนมากมาย การจะผ่านเข้าออกจะต้องแจ้งให้นายประตูทราบก่อนจึงจะผ่านเข้าไปได้”** เมื่อให้รางวัลนายประตูแล้วก็ผ่านเข้าไปได้ ผู้เฝ้าประตูอื่น ๆ ก็พูดและปฏิบัติเช่นเดียวกันนี้

๓. เมื่อขบวนขันหมากเข้าไปในบ้านเรียบร้อยแล้ว ให้นำขันหมากไปวางไว้ ณ ที่ที่เจ้าของบ้านจัดเตรียมไว้ ก่อนจะเริ่มพิธีเปิดขันหมาก ถ้าที่บ้านมีโต๊ะหมู่บูชา ผู้เป็นประธานฝ่ายหญิงจุดเทียนธูปบูชาพระรัตนตรัยเสียก่อน

ผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายพร้อมทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวนั่งล้อมวงขันหมาก ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงก็จะพูดว่า **“เพื่อเป็นสิริมงคล ขอให้เปิดขันหมากให้คู่ทั่วกันด้วย”**

ผู้ใหญ่ฝ่ายชายก็ทำการเปิดขันหมากทั้งสามชั้น โดยปูผ้าห่อขันหมากที่พื้น หยิบใบเงิน ใบทอง ใบนากเรียงบนผ้า ก่อนแล้ววางสินสอด ถั่วงา ข้าวเปลือก ข้าวดอก ไร่ข้างบน ส่วนหมากพลูก็ทำเช่นเดียวกัน คลี่ผ้าออกปู นำพลูเรียงพร้อมวางหมากลง

ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงขณะนับเงินสินสอดก็ให้พูดแต่คำที่เป็นสิริมงคลเสมอ ข้าวดอกที่แบ่งบาน แสดงว่าจะมีฐานะใหญ่โต ถั่วเขียว งาข้าว หมายถึงความงอกงาม ใบเงิน ใบทอง ใบนาก หมายถึงแก้วแหวนเงินทอง พลูเรียง หมายถึงต่อไปนี้เรา

จะเป็นญาติเรียงที่เรียงน้องกัน หากมีรสฝาดมีลักษณะคุณสมบัติในทางประสานแผล หมายความว่า เมื่อมีการผิดพลาดล่วงเกินกันไปก็ให้อภัยให้กันด้วยโดยประสานดีกันดังเดิม

๔. เมื่อพิธีเกี่ยวกับขันหมากเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็ห่อมอบส่งให้ฝ่ายหญิงไป ส่วนหมากพลูก็ห่อมอบส่งให้ฝ่ายหญิงเช่นกัน หมากพลูให้เก็บไว้ ๓, ๑ วัน แล้วนำไปพลีได้ต้นไม้ใหญ่ ต่อจากนั้นก็เป็นพิธีสงฆ์

๕. การเช่นไหว้บรรพบุรุษ ถ้าในงานนี้มีพิธีสงฆ์ ให้ทำการเช่นไหว้ในขณะที่พระสงฆ์กำลังฉันภัตตาหาร เมื่อเจ้าบ่าวเจ้าสาวประเคนภัตตาหารเสร็จแล้ว ก็ไปทำพิธีเช่นไหว้ เครื่องเช่นไหว้บรรพบุรุษนิยมตั้งในที่กลางแจ้ง จัดตั้งโต๊ะ ใช้ผ้าขาวปูบนโต๊ะวางเครื่องเช่นไหว้เตรียมไว้ พอได้เวลา เจ้าบ่าวเจ้าสาวไปจุดเทียนธูปทำพิธีเช่นไหว้

ตัวอย่างคำกล่าวในพิธีเช่นไหว้ “**วันนี้เป็นวันฤกษ์งามยามดี ลูกหลานทั้งสองจะได้ประกอบพิธีมงคลสมรส พร้อมนี้ลูกหลานได้จัดตั้งข้าวปลาอาหารสัมฤกษ์ผลไม้ ขนมมณเฑียร ส่วนแต่ของประณีตมีรสลิศนำมาเช่นไหว้ด้วย ขอเชิญผีบรรพชนทั้งหลายผีบ้านผีเรือน พระภูมิเจ้าที่ แม่พระธรณี แม่พระคงคาเทพดาอารักษ์ ได้โปรดมาพร้อมกัน ณ สถานที่นี้ และรับเครื่องเช่นกระยาบวชของข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอให้ชีวิตสมรสของข้าพเจ้าทั้งสองมีความร่มเย็นเป็นสุข เป็นชีวิตคู่ที่มั่นคง มีความเจริญก้าวหน้า ขอให้มีบุตรธิดาที่มีวาสนามาเกิด มีสติปัญญา เป็นลูกที่อ่านหนังสือเรียนเป็นอภิชาติบุตร**”

ฝ่ายขวานั้น เมื่อเสร็จพิธีแล้ว ให้นำไปถวายพระหรือแม่ชี ส่วนเครื่องเช่นไหว้ ให้แบ่งเฉลี่ยกันรับประทาน

๖. พิธีปูที่นอน เรียงหมอน ส่งตัว

๖.๑ การเตรียมการ

- หินบดยา ๑ ก้อน (หมายถึงจิตใจหนักแน่น)
- ไม้เท้า ๑ อัน (หมายถึงอายุยืน)
- ฟ้ากเชียว ๑ ลูก (หมายถึงความเขือกแข็งอยู่เป็นสุข)
- ถังอย่างละ ๑ ถัง (หมายถึงความเจริญงอกงามเพิ่มพูน)
- ภาชนะน้ำ ๑ ที่ (หมายถึงสามัคคีกลมเกลียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว)
- แมว ๑ ตัว (หมายถึงรักบ้านเรือน)
- ไข่ขาว ๑ ตัว (หมายถึงคืนดี ลูกเข้า ฝ้ายขึ้น หมันเพียร)
- เครื่องนอนของเจ้าบ่าวและเจ้าสาว
- ชั้นน้ำมนต์ ๑ ชั้น พร้อมทั้งพรม
- ข้าวตอก ดอกไม้ ๑ ชั้น (ดอกรัก มะลิ กุหลาบ ผสมเหรียญทอง-เงิน อย่างละ ๕ เหรียญ หรือตาม

ต้องการ)

๖.๒ การปฏิบัติ

(ก่อนถึงเวลาฤกษ์ประมาณ ๑๐ นาที)

- นำเจ้าบ่าวและเจ้าสาวขึ้นเรือนหอ (รออยู่นอกห้องนอน)
- นำของใช้ในพิธีไปไว้บนเรือนหอ ในที่ที่เหมาะสม
- นำหมอนมุ้งและผ้าปูที่นอนไว้บนเตียง สำหรับชั้นน้ำมนต์ ชั้นข้าวตอกดอกไม้ตั้งไว้บนโต๊ะข้างที่นอน
- (เมื่อได้เวลาฤกษ์) ผู้ใหญ่ชาย-หญิงทำพิธีปูที่นอน (มักใช้ผู้ใหญ่คู่ที่มีความสุขในการครองเรือนเป็นผู้ปูที่นอน) ก่อนปูร้องถามกันว่า นายอยู่นายยืนนายมันนายคงมาหรือยัง ให้มีผู้ตอบว่ามาแล้ว จึงเริ่มปู

- ปูเสร็จแล้ว ผู้ปูลองนอนดู ชายพูดว่า “แหม ที่นอนนี้ดีจริง ใครได้นอนคงอยู่เย็นเป็นสุขสบาย” ฝ่ายหญิงก็พูดเสริมว่า “เราคงมีแต่ความสุขยิ่ง ๆ ขึ้นไป” แล้วพรมน้ำมนต์ที่นอน พร้อมกับให้ศีลให้พรเพื่อเป็นสิริมงคล และโปรยข้าวตอกดอกไม้ลงบนที่นอน

- ผู้ใหญ่ฝ่ายหญิงนำเจ้าสาวเข้ามา เจ้าสาวไหว้หรือกราบเจ้าบ่าว ทั้งสองมอบของมีค่าให้กัน เช่น สร้อยแหวน (ถ้ามี) ส่วนมากฝ่ายชายเป็นผู้มอบฝ่ายเดียว
- ผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าสาวกล่าวฝากฝังเจ้าสาวกับเจ้าบ่าวให้ทั้งสองเคารพยำเกรงและรักกันให้มั่นคง และอวยพรให้มีความสุขความเจริญ แล้วทุกคนออกจากห้องไป (เหลือแต่เจ้าบ่าวและเจ้าสาวตามลำพัง)